

WET van.....,
houdende goedkeuring van het “Protocol tussen
de Republiek Suriname en de Franse Republiek
met het oog op de Regeling van de Grens tussen
Suriname en Frans-Guyana over de Marowijne en
Lawarivier bij het Verdrag getekend in Parijs op
30 september 1915 tot het vaststellen van de
Grens in het deel van de grensrivier inclusief de
Gezamenlijke Verklaring aangaande het gezamenlijk
Management van de Marowijne en Lawarivier, en de
Gezamenlijke ontwikkeling van het grensgebied”

**EINDVERSLAG
DER
COMMISSIE VAN RAPPORTEURS**

PREADVIES

De Commissie heeft op dinsdag 26 april 2022 haar eerste commissievergadering gehad, waarbij zij de werkwijze en het te volgen traject van haar onderzoek inzake de ontwerpwet heeft besproken en vastgelegd.

Zijdens de Commissie bestaan er enkele vraag-en aandachtspunten ten aanzien van de hoofdbeginselen van de ontwerpwet, welke zij voorlegt aan De Nationale Assemblée, t.w.:

- De Commissie stelt voor om enkele actoren uit te nodigen voor het verkrijgen van relevante informatie omtrent het wetsontwerp.
- De Commissie voorzitter stelde voor om een missie op te zetten om gesprekken te gaan voeren met volksvertegenwoordigers van Frans-Guyana en ook om gezamenlijk met deze volksvertegenwoordigers hoorzittingen te organiseren met de betrokken gemeenschappen en gezagdragers;
- De Commissie stelde voor om de genoemde verslagen in de Memorie van Toelichting onder ogen te krijgen.

Eindverslag van de ontwerpwet houdende goedkeuring van het “Protocol tussen de Republiek Suriname en de Franse Republiek met het oog op de Regeling van de Grens tussen Suriname en Frans-Guyana over de Marowijne en Lawarivier bij het Verdrag getekend in Parijs op 30 september 1915 tot het vaststellen van de Grens in het deel van de grensrivier inclusief de Gezamenlijke Verklaring aangaande het gezamenlijk Management van de Marowijne en Lawarivier, en de Gezamenlijke ontwikkeling van het grensgebied”

(zie Preadvies dd. 26 april 2022 en het verslag van de Commissie dd. 26 april 2022 (Cie. 165/ Grens Protocol tussen de Republiek Suriname en de Franse Republiek/ 01-2022).

VOORONDERZOEK

In de Huishoudelijke Vergadering van vrijdag 24 mei 2022 (H.17) heeft De Nationale Assemblée zich in vooronderzoek gebogen over het door de Commissie uitgebrachte Preadvies. De Nationale Assemblée heeft tijdens deze vergadering besloten mee te gaan met het voorstel van de Commissie inzake het verder onderzoek van de ontwerpwet.

ONDERZOEK

❖ Gehouden Vergaderingen

- Op **dinsdag 26 april 2022** heeft de Commissie haar eerste vergadering gehouden omtrent het ontwerpwet. Hierbij zijn er enkele vraag- en aandachtspunten aan de orde gesteld en ook de werkwijze van het vooronderzoek ter zake het ontwerpwet vastgesteld. **(zie Preadvies dd. 26 april 2022 en het verslag van de Commissie dd. 26 april 2022 (Cie 165/ CvR Grens Protocol tussen de Republiek Suriname en de Franse Republiek/ 01-2022).**
- Op **dinsdag 24 mei 2022** heeft de Commissie een bespreking gehouden met de Grenscommissie BIBIS. Door de Grenscommissie BIBIS werd er een presentatie gehouden voor de Commissie. In de presentatie is aangegeven hoe de uitdrukkelijke vaststelling van de grenzen is geschiedt met Frankrijk. De grenscommissie is in het jaar 2013 in het leven geroepen, waarbij de aanleiding is geweest de vernieling van materiaal van goudzoekers op de Marowijnerivier door Frankrijk. In 2020 zijn alle commissies opgeheven, behalve de grenscommissie. De grenscommissie is bezig zaken terzake het vaststellen van de grens vanaf de monding tot aan de Lawa, de Litani en de Marowini, af te ronden. Benadrukt is geworden dat de Corantijnrivier een Surinaamsrivier is waarbij het schrijven, van de Koninkrijk der Nederlanden aan de Premier van Suriname in 1975, met de vaste commissie van

Eindverslag van de ontwerpwet houdende goedkeuring van het "Protocol tussen de Republiek Suriname en de Franse Republiek met het oog op de Regeling van de Grens tussen Suriname en Frans-Guyana over de Marowijne en Lawarivier bij het Verdrag getekend in Parijs op 30 september 1915 tot het vaststellen van de Grens in het deel van de grensrivier inclusief de Gezamenlijke Verklaring aangaande het gezamenlijk Management van de Marowijne en Lawarivier, en de Gezamenlijke ontwikkeling van het grensgebied"

rapporteurs is gedeeld. In 1799 hebben de gouverneurs van Suriname en Guyana een verdrag getekend dat de Corantijn van Suriname is. Door de Tsaar van Rusland is in 1891 bepaald dat de Lawarivier de grens is tussen Suriname en Frankrijk. Er is geen verdrag dat aangeeft dat de Marowijnerivier de grens is. In de presentatie van de grenscommissie is beschreven de methode van vaststelling van de grens tussen Suriname en Frankrijk, de verschillende bezoeken aan de grensgebieden, de verificatie missies van Suriname, en van Suriname en Frankrijk. **(zie verslag van de Commissie dd. 24 mei 2022/ Cie. 188/ CvR Grens Protocol tussen de Republiek Suriname en de Franse Republiek/ 02-2022).**

- Op **dinsdag 14 juni 2022** heeft de Commissie een vergadering gehouden met deskundigen van het Ministerie van Defensie en leden van het Korps Politie Suriname. Door de Commissie werden er enkele vraag-en aandachtspunten gesteld, namelijk:
 - De commissie doet het verzoek om schriftelijk voorzien te worden van de belangrijkste knelpunten.
 - Wat is de actuele bezetting nu met uitrusting op de verschillende posten.
 - De commissie wil graag een rapportage m.b.t. de criminaliteit t.a.v. de Oostgrens.
 - Hoe geschiedt de samenwerking met het traditioneel gezag?
 - Uitgestrekt gebied dat onder controle gebracht moet worden. Is het gezamenlijk optreden ergens vastgelegd vooral m.b.t. de transport van personen en goederen?
 - Moet het gezamenlijk optreden van Suriname en Frankrijk ook vastgelegd worden in het Protocol?
 - De commissie vraagt ondersteuning voor de MER van Maripa Soela m.b.t. de controle en handhaving regelgeving in het gebied. Bij het versturen van

Eindverslag van de ontwerpwet houdende goedkeuring van het "Protocol tussen de Republiek Suriname en de Franse Republiek met het oog op de Regeling van de Grens tussen Suriname en Frans-Guyana over de Marowijne en Lawarivier bij het Verdrag getekend in Parijs op 30 september 1915 tot het vaststellen van de Grens in het deel van de grensrivier inclusief de Gezamenlijke Verklaring aangaande het gezamenlijk Management van de Marowijne en Lawarivier, en de Gezamenlijke ontwikkeling van het grensgebied"

manschappen moeten deze duidelijk herkenbaar zijn voor de MER en officieel op de hoogte gesteld worden.

- Krijgt de politie speciale opleiding voor het bewaken van de grenzen? Wat is het minimale dat gedaan moet worden om het werk van de politie beter te verrichten?

Door de deskundigen van het Ministerie van Defensie en door de leden van het Korps Politie Suriname is het volgende medegedeeld:

- Suriname is in 4 regio's onderverdeeld, waarbij Regio Oost Suriname handelt over de grens tussen Suriname en Frans Guyana.
- De personen die langs de grens hun verblijf plaats hebben zijn familie van de personen die wonen aan de west grens van Frans Guyana en de controle op deze personen wordt bemoeilijkt gezien er over en weer overgestoken wordt om te werken of de school te bezoeken of om inkopen te doen.
- Ook is er een hele goede samenwerking tussen de Franse militairen en de Surinaamse militairen en politie. De patrouilles die gezamenlijk gepleegd worden gebeurd voornamelijk met de middelen van de Fransen en de Surinamers zijn dan afhankelijk van de goodwill indien er onderzoek gepleegd moet worden t.a.v. een strafbare feiten.
- De Grenslijn is een uitgestrekt gebied en de adequate controle wordt bemoeilijkt door het tekort aan manschappen en huisvesting voor de manschappen.
- Een politiepost in het binnenland heeft minimaal 8 agenten nodig, 2 ATV, 1 boot met buitenboord motor en een motorrist om de politie te vervoeren naar de verschillende plaatsen.
- Zo ver het bekend is wordt alleen goudwinningsactiviteiten in de Marowijne- en de Lawarivier ontplooit door Suriname. De grensrivier is een gemeenschappelijk bezit en de dieren die daarin leven behoren ook tot gemeenschappelijk bezit.
- Het water dat vervuild raakt in de kreekjes stromen de grensrivieren op. Er kan niet opgetreden worden omdat de goudwinners beschikken over documentatie met toestemming om hun activiteiten te ontplooiën.

Eindverslag van de ontwerpwet houdende goedkeuring van het "Protocol tussen de Republiek Suriname en de Franse Republiek met het oog op de Regeling van de Grens tussen Suriname en Frans-Guyana over de Marowijne en Lawarivier bij het Verdrag getekend in Parijs op 30 september 1915 tot het vaststellen van de Grens in het deel van de grensrivier inclusief de Gezamenlijke Verklaring aangaande het gezamenlijk Management van de Marowijne en Lawarivier, en de Gezamenlijke ontwikkeling van het grensgebied"

- De vaargeul wordt ook vervuild omdat de scalians afgegraven zand in de vaargeul deponeert. Een vaargeul die gebruikt wordt door de Fransen en Surinamers.
- Een van de strategische posten is Stolkersijver. De illegale oversteek geschiedt voornamelijk via Stolkersijver. De deskundigen van KPS en het NL vragen aandacht voor deze post en de adequate bemensing. Het is onderdeel van de trechtervormige belangrijke posten alhoewel ver gelegen van Albina.
- "De Fransen hebben verschillende rivier check points als trechtervormige controle methode. Alle verkeer moet zich melden bij de Fransen voordat er overgestoken kan worden. De Fransen hebben snelle speedboten om het verkeer te kanaliseren naar hun checkpoint."
- "De posten bij Senskondre, Stoelmanseiland en Langa Tabiki hun belangrijkste tool is een korjaal met een buitenboordmotor van 150PK." Deze 3 posten hebben gezamenlijk minimaal 3 korjalen en 3 aluminium boten met 3 buitenboord motoren van elk 150PK. Er kan dan vanuit Stolkersijver veelal gefilterd en gecontroleerd worden voordat de personen en goederen deze 3 gebieden bereiken.
- Bij het Ministerie van Defensie is het budget 80/20 wat betekent dat 80% van dit budget besteed wordt aan salarissen en 20% is om het apparaat draaiende te houden, wat vrijwel onmogelijk is. Het vliegen van een helikopter voor patrouilles versterkt de veiligheid en de beheersbaarheid van de criminaliteit.
- Samenwerking traditioneel gezag is aan gezag gaan inboeten vanaf de revolutie en verergerd na de binnenlandse oorlog. De DC hebben geen middelen om op te treden. De samenwerking traditioneel gezag is dus heel moeilijk omdat ze geen macht hebben.
- RBT OOST heeft 3 posten in het binnenland.
- Indien de politie assistentie nodig heeft van de militairen wordt er daadwerkelijk assistentie verleend.
- Foerage wordt opgeslagen bij de winkeliers waarbij de integriteit van het KPS in gedrang kan komen gezien de afhankelijkheidsrelatie. De actoren geven aan dat er een eenmalige investering gepleegd moet worden in zonnepanelen.

Eindverslag van de ontwerpwet houdende goedkeuring van het "Protocol tussen de Republiek Suriname en de Franse Republiek met het oog op de Regeling van de Grens tussen Suriname en Frans-Guyana over de Marowijne en Lawarivier bij het Verdrag getekend in Parijs op 30 september 1915 tot het vaststellen van de Grens in het deel van de grensrivier inclusief de Gezamenlijke Verklaring aangaande het gezamenlijk Management van de Marowijne en Lawarivier, en de Gezamenlijke ontwikkeling van het grensgebied"

- Op de scalians werken Brazilianen en veelal weten deze werkers niet wie de bezitter is van dit vaartuig. De opdracht van de politie is lokaliseren, registreren en rapporteren. Optreden tegen de scalians is niet mogelijk door de politie omdat ze vergunning om de activiteiten uit te oefenen. KPS kan alleen waarschuwen en zodra het gezag weg is worden de activiteiten verder hervat.
- M.b.t. de scalians als er een duidelijke datum gegeven wordt t.a.v. optreden geschiedt er verder niets meer dan de aangehaalde datum. **(zie verslag van de Commissie dd. 14 juni 2022/ Cie. 207/ CvR Grens Protocol tussen de Republiek Suriname en de Franse Republiek/ 04-2022).**
- Op **dinsdag 21 juni 2022** heeft de Commissie een vergadering gehouden met deskundigen van het Ministerie van Regionale Ontwikkeling en Sport. Door de Commissie werden er enkele vraag-en aandachtspunten gesteld, namelijk:
 - Welke rol speelt de DC m.b.t. de bewaking van de Oost grens?
 - Wat zijn de uitdagingen en de actuele situatie in het gebied?
 - Hoe geschiedt de controle gezamenlijk (Fransen en Suriname) m.b.t. personen en goederenverkeer?
 - Controle op de rivier geschiedt door de Fransen wekelijks en dan wordt er zwaar opgetreden. Indien de Surinaamse militairen optreden komen de bewoners in opstand.
 - Is er een onderzoek gedaan naar de percentage dubbele nationaliteit?
 - Samenwerking gewapende machten, hoe geschiedt dit m.b.t. controle personen en goederenverkeer?
 - Werkgelegenheid en ondernemerschap. Wat doet de DC om te stimuleren?
 - Hoe staat de lokale gemeenschap m.b.t. toerisme?
 - De scalians verplaatsen de oevers door hun activiteiten en vereist een nationale aanpak. Ondernemers moeten gestimuleerd worden om vakantie oorden langs de Marowijne rivier op te zetten.

Eindverslag van de ontwerpwet houdende goedkeuring van het "Protocol tussen de Republiek Suriname en de Franse Republiek met het oog op de Regeling van de Grens tussen Suriname en Frans-Guyana over de Marowijne en Lawarivier bij het Verdrag getekend in Parijs op 30 september 1915 tot het vaststellen van de Grens in het deel van de grensrivier inclusief de Gezamenlijke Verklaring aangaande het gezamenlijk Management van de Marowijne en Lawarivier, en de Gezamenlijke ontwikkeling van het grensgebied"

Door de Deskundigen van het Ministerie van Regionale Ontwikkeling en Sport, is het volgende medegedeeld:

- Frans Guyana is bezig scholen en huizen te bouwen in hun gebied. Er zal dan sprake zijn van migratie vanuit Suriname naar Frans - Guyana.
- Controle uit te oefenen op de levendige oversteek van personen en goederen in het grensgebied.
- Doordat de grens niet bewaakt is vinden de criminele activiteiten plaats op Surinaams grondgebied. De justitiële dienst kan deze dan niet opsporen.
- Bij Stolkertsijver is er controle waardoor de criminelen gebruik maken van de weg van Langatabiki, die bestaat uit verschillende uitvalswegen die leiden naar Paramaribo.
- De DC had eerder met het Ministerie van Juspol afgestemd om roadblocks op te zetten om controle te verrichten en te voorkomen dat criminelen door omwegen zo moeiteloos uitwijken naar de stad.
- Voorstel: Op het gebied van veiligheid moet er beter beleid ontwikkeld worden zodat de grenzen oversteken niet zo gemakkelijk is.
- Bij de goedkeuring van het wetsontwerp moet er rekening worden gehouden met de toekomst waarbij de actuele situatie van de dorpsbewoners in acht wordt genomen.
- De overheid moet behoorlijk veel aandacht besteden met betrekking tot vraagstuk criminaliteit waarbij voorkomen moet worden dat het Surinaams grondgebied de bron wordt die de criminelen huisvest. Er moet controle op regelmatige basis plaatsvinden van de immigranten.
- Gelet moet worden op vervuiling van huishoudens en ondernemers.

(zie verslag van de Commissie dd. 14 juni 2022/ Cie. 215/ CvR Grens Protocol tussen de Republiek Suriname en de Franse Republiek/ 05-2022).

- Op **donderdag 22 juni 2023** heeft de Commissie een bespreking gehouden waarbij er besproken is om oriëntatie bezoeken af te leggen, om met het traditioneel gezag gesprekken te voeren. Het ging bij deze om het

Eindverslag van de ontwerpwet houdende goedkeuring van het "Protocol tussen de Republiek Suriname en de Franse Republiek met het oog op de Regeling van de Grens tussen Suriname en Frans-Guyana over de Marowijne en Lawarivier bij het Verdrag getekend in Parijs op 30 september 1915 tot het vaststellen van de Grens in het deel van de grensrivier inclusief de Gezamenlijke Verklaring aangaande het gezamenlijk Management van de Marowijne en Lawarivier, en de Gezamenlijke ontwikkeling van het grensgebied"

traditioneel gezag van Stoelmanseiland, Langa tabikie, drietabbetje, Anapaïke of Cottica aan de Lawa. (**zie verslag van de Commissie dd. 22 juni 2023/ Cie. 149/CvR Protocol tussen de Republiek Suriname en de Franse Republiek/ 01-2023**).

- Op **dinsdag 5 december 2023** heeft de Commissie een vergadering gehouden, waarbij het volgende is besproken:
 1. dat De Nationale Assemblée niet voldoende beschikt over middelen om de oriëntatie bezoeken te financieren;
 2. het opmaken van een reserve, indien de verklaring geen genoegdoening geeft;
 3. gedachtegang van de Fransen steeds meenemen.De Commissie heeft besloten om eindverslag uit te brengen en over te gaan tot de behandeling van het wetsontwerp in Openbare Plenaire Vergadering. Tijdens de behandeling zal er na de eerste ronde, nog consultaties gehouden worden met de Commissie van BIBIS. Tevens zal er ook een oriëntatie bezoeken plaatsvinden alvorens over te gaan naar de tweede ronde van de behandeling (**zie verslag van de Commissie dd. 5 december 2023/ Cie. 294/CvR Protocol tussen de Republiek Suriname en de Franse Republiek/ 04-2023**).

❖ **Horen van Deskundigen/Actoren:**

Conform het voornemen, heeft de Commissie de volgende actoren gehoord:

- De Grens commissie;
- Ministerie van Buitenlandse Zaken, International Business en Internationale Samenwerking;
- Ministerie van Justitie en Politie;
- Ministerie van Defensie;
- Ministerie van Regionale Ontwikkeling en Sport;
- Dhr. Lim A Po en andere (deskundige van grenskwestie);
- De gemeenschappen langs de Marowijne rivier.

Eindverslag van de ontwerpwet houdende goedkeuring van het "Protocol tussen de Republiek Suriname en de Franse Republiek met het oog op de Regeling van de Grens tussen Suriname en Frans-Guyana over de Marowijne en Lawarivier bij het Verdrag getekend in Parijs op 30 september 1915 tot het vaststellen van de Grens in het deel van de grensrivier inclusief de Gezamenlijke Verklaring aangaande het gezamenlijk Management van de Marowijne en Lawarivier, en de Gezamenlijke ontwikkeling van het grensgebied"

❖ **Data gehouden vergaderingen**

De Commissie heeft in totaal 4 commissievergadering gehouden, en wel op dinsdag 26 april 2022, dinsdag 14 juni 2022, dinsdag 21 juni 2022 en 5 december 2023. Ook heeft de Commissie 2 besprekingen gehouden, en wel op dinsdag 24 mei 2022 en 22 juni 2023.

BESLUITEN

- De Commissie zal in Huishoudelijke Vergadering Eindverslag uitbrengen;
- Op grond van de bevindingen en gemaakte afspraken komt de Commissie tot de conclusie dat overgegaan kan worden tot de behandeling van het wetsontwerp in Openbare Plenaire Vergadering;

Eindverslag van de ontwerpwet houdende goedkeuring van het "Protocol tussen de Republiek Suriname en de Franse Republiek met het oog op de Regeling van de Grens tussen Suriname en Frans-Guyana over de Marowijne en Lawarivier bij het Verdrag getekend in Parijs op 30 september 1915 tot het vaststellen van de Grens in het deel van de grensrivier inclusief de Gezamenlijke Verklaring aangaande het gezamenlijk Management van de Marowijne en Lawarivier, en de Gezamenlijke ontwikkeling van het grensgebied"

- Eventueel nog te rijzen vraag- en aandachtspunten kunnen tijdens de openbare behandeling aan de orde gesteld kunnen worden.

Paramaribo, 5 december 2023

J. Kanape (Vz)

R. Asabina

N. Jhakry

R. Parmessar

R. Aloema

E. Jones

R. Mohan

Het 2^e en 6^e lid / leden van de CvR heeft / hebben
dit ~~proadvies~~ / eindverslag niet mede-ondertekend

Het 4^e lid van de CvR / hebben dit ~~proadvies~~ /
eindverslag niet mede-ondertekend, wegens afwezigheid

Eindverslag van de ontwerpwet houdende goedkeuring van het "Protocol tussen de Republiek Suriname en de Franse Republiek met het oog op de Regeling van de Grens tussen Suriname en Frans-Guyana over de Marowijne en Lawarivier bij het Verdrag getekend in Parijs op 30 september 1915 tot het vaststellen van de Grens in het deel van de grensrivier inclusief de Gezamenlijke Verklaring aangaande het gezamenlijk Management van de Marowijne en Lawarivier, en de Gezamenlijke ontwikkeling van het grensgebied"